

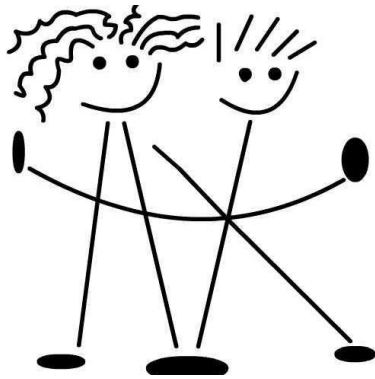

Generalitat de Catalunya

Departament d'Educació

Escola Educació Infantil i Primària

Sant Josep – El Pi

PROJECTE LINGÜÍSTIC

ÍNDEX

Introducció

1. Context sociolingüístic

1.1 Alumnat

1.2 Entorn

2. El tractament de les llengües

2.1 La llengua catalana, llengua vehicular i d'aprenentatge

2.1.1 La llengua, vehicle de comunicació i de convivència

2.1.2 L'aprenentatge / ensenyament de la llengua catalana

2.1.3 El català, llengua vertebradora d'un projecte plurilingüe

2.2 La llengua castellana

2.2.1 L'aprenentatge / ensenyament de la llengua castellana

2.3 Les llengües estrangeres

2.3.1 L'aprenentatge / ensenyament de les llengües estrangeres

2.4 Organització i gestió

2.4.1 Organització dels usos lingüístics

2.4.2 Plurilingüisme al centre educatiu

2.4.3 Alumnat nouvingut

2.4.4 Organització dels recursos humans

2.4.5 Organització de la programació curricular

2.4.6 Biblioteca escolar

2.4.7 Projectió del centre

3. Concreció operativa del projecte

INTRODUCCIÓ

Aquest Projecte Lingüístic parteix de la realitat escolar on es troba el centre Sant Josep – El Pi, ubicat al barri de Sant Josep de l'Hospitalet.

El context sociolingüístic juntament amb el nou marc legislatiu fan necessària la revisió i l'actualització del nostre Projecte Lingüístic.

Aquest document tracta de recollir tots aquells principis que són compartits per la comunitat educativa respecte a l'ús i el procés d'ensenyament i aprenentatge de les llengües als diferents àmbits de l'escola. Com a tal, és un instrument que vincula famílies, alumnat, professorat i personal del centre respecte a l'objectiu comú de fer efectiu l'aprenentatge de les diferents llengües al centre. Per aquest motiu, ha estat consensuat pel professorat del centre.

Com a part del Projecte Educatiu, té una vigència a llarg termini i tracta de recollir globalment tots els aspectes d'ús de les llengües del centre. Tanmateix, serà revisat periòdicament per tal de fer efectius els objectius de millora que seran recollits a la programació anual de centre i avaluats en la memòria anual. La direcció del centre vetllarà per la seva distribució i coneixement per part de tota la comunitat educativa.

1. CONTEXT SOCIOLINGÜÍSTIC

1.1 ALUMNAT

1.1.1 Procedència

La major part de l'alumnat de l'escola és nascut a l'Hospitalet. Hi ha un percentatge mínim d'alumnes procedents d'altres comunitats o d'altres països. D'aquests alumnes, un nombre important prové de països de Sud-Amèrica, de parla castellana. Hi ha també cinc alumnes que provenen de països amb altres llengües.

1.1.2 Llengües d'origen

Percentualment hi ha, en l'actualitat:

- 9,73 % d'alumnes que tenen el català com a llengua en l'àmbit familiar.
- 49,12 % d'alumnes que tenen el castellà com a llengua en l'àmbit familiar.
- 37,17 % d'alumnes que tenen el castellà i el català com a llengües en l'àmbit familiar.
- 3,98 % d'alumnes que parlen altres llengües en l'àmbit familiar.

1.1.3 Competència en el domini de les llengües

L'alumnat que entra a l'escola al cicle infantil i roman durant tota l'escolaritat bàsica al centre, assoleix el nivell adequat tant pel que fa al seu llenguatge oral com a l'escrit.

1.1.4 Incorporació al llarg del curs, estabilitat...

Els grups pugen amb vint-i-cinc alumnes des del cicle infantil la qual cosa dona estabilitat als grups. Les baixes per canvi de població i les incorporacions d'alumnat procedent d'altres països o zones solen ser poques. El centre no disposa d'aula d'acollida però vetlla perquè la incorporació d'aquests alumnes al grup sigui fluïda i es produeixi en les millors condicions comunicatives possibles. El centre disposa d'un Protocol d'Acollida per atendre aquests alumnes i les seves famílies.

1.2 ENTORN

1.2.1. Característiques socials i econòmiques del barri

L'escola està situada al barri de Sant Josep, envoltada d'edificis. És un barri amb una població estable que va viure la seva època d'expansió cap a la dècada dels anys 50 coincidint amb l'onada migratòria de persones vingudes d'arreu del territori espanyol. Molts d'aquells nouvinguts es van quedar i es van establir al barri. Són el gruix i la part més representativa de les famílies que porten els seus fills a l'escola Sant Josep – El Pi. De fet, els alumnes que estan actualment a les aules de cursos inferiors (educació infantil i cicle inicial) són la

quarta generació, els besnéts d'aquells primers immigrants. Es tracta, per tant, d'una població assentada i compromesa amb el barri.

La ciutat i el barri ha viscut una altra gran onada migratòria en els darrers anys. Són persones que han arribat al barri procedents d'altres països. Aquesta onada ha afectat mínimament la configuració de la nostra escola.

El nivell socioeconòmic és mitjà i les previsions demogràfiques de futur pel que fa al barri no apunten variacions.

1.2.2. Llengües del barri, contextos d'ús de les diferents llengües. Entitats del barri respecte a les llengües

Les llengües del barri són dues: català i castellà.

El català és habitual a les institucions públiques (centres educatius, biblioteca Tecla Sala, Institució Pau Casals, dependències administratives municipals, etcètera), a les institucions privades (bancs i caixes, botigues) i en un sector minoritari de les famílies.

El castellà és la llengua de relació majoritària pel que fa a la vida quotidiana al carrer i en gran part de les famílies.

2. EL TRACTAMENT DE LES LLENGÜES

La llengua és un vehicle de comunicació i de relació entre les persones, però també és un instrument bàsic d'accés als sabers culturals. Permet accedir a diferents maneres d'entendre la realitat, als sabers generats per diferents grups culturals i lingüístics, i també permet desenvolupar la sensibilitat literària i artística. Però sobretot, la llengua és un dels principals vehicles de socialització i d'interacció entre les persones, és un element de mediació fonamental entre els éssers humans, un mitjà de comunicació que es troba al servei del nostre creixement com a persones.

El present document adopta aquest enfocament comunicatiu de la llengua que parteix del principi psicopedagògic que les llengües s'aprenen en contextos reals d'ús a través de la interacció significativa amb altres parlants.

Les darreres investigacions en el camp de l'aprenentatge de llengües reforcen la importància d'aquesta dimensió comunicativa de la llengua. En conseqüència, l'àmbit escolar ha de proporcionar contextos reals d'ús de les diferents llengües que l'alumnat haurà de dominar en finalitzar l'escolarització obligatòria.

El nou currículum escolar adopta una estructura per competències que destaca la necessitat de que totes i cadascuna de les àrees curriculars contribueixin al desenvolupament de les competències bàsiques que l'alumnat ha de dominar en finalitzar l'escolarització. Així, per exemple, totes les àrees curriculars són responsables del desenvolupament de *l'àmbit lingüístic*. El present document recull aquesta concepció per competències del currículum en funció de la qual la llengua es treballa de manera transversal i que cal desenvolupar de manera sistemàtica a través de totes les àrees curriculars.

Així, la recerca pedagògica també fa referència a la necessitat de que les estructures lingüístiques comunes a totes les llengües es presentin en una sola llengua però comptin amb els contextos de pràctica i d'ús en totes les llengües per tal que es puguin donar els processos de transferència d'aquestes estructures d'una llengua a una altra.

Però a l'actual Societat de la informació resulta també imprescindible tenir una competència suficient de més d'una llengua. La immersió en Català està demostrat que és l'opció organitzativa que millor garanteix que l'alumnat, en acabar l'escolarització obligatòria, domini les dues llengües oficials de Catalunya. Tots els estudis comparatius realitzats fins ara ho confirmen així. Però en la Societat del segle XXI resulta imprescindible també ser capaç de comunicar-se eficaçment en altres llengües. Es fa necessari dominar amb profunditat alguna llengua estrangera, però també cal desenvolupar la competència plurilingüe que ens permeti comunicar-nos, amb diferents graus de domini, amb persones d'altres contextos lingüístics.

Per acabar aquesta declaració de principis que guien tot aquest document, volem destacar que, tal i com apunten les investigacions educatives,

les llengües s'aprenen des d'un sentiment de respecte envers la pròpia cultura i identitat, i a partir d'un lligam emocional amb els parlants d'aquestes mateixes.

2.1. LA LLENGUA CATALANA, LLENGUA VEHICULAR I D'APRENTATGE

2.1.1 La llengua, vehicle de comunicació i de convivència.

Com hem apuntat abans, la llengua és un mitjà per accedir a la cultura, però sobretot és un vehicle de comunicació i mediació entre les persones. Igualment, la llengua esdevé un vehicle fonamental per a la cohesió social entre tots els membres de la comunitat educativa i amb l'entorn.

El català, tal i com recull la normativa legal vigent, és la llengua vehicular i d'aprenentatge del centre i s'utilitzarà en qualsevol de les activitats organitzades per aquest. En conseqüència, aquest serà el vehicle d'ensenyament - aprenentatge i de relació regular en tots els àmbits interns i externs del centre, i en especial en les activitats amb l'alumnat.

2.1.2 L'aprenentatge / ensenyament de la llengua catalana

Atès que una llengua s'aprèn més efectivament quan s'usa en contextos funcionals i significatius, l'ensenyament de totes les llengües del centre tindrà un enfocament comunicatiu. Més que una àrea d'estudi, la llengua és un vehicle de comunicació per interactuar amb els altres. En conseqüència, es vetllarà perquè l'aprenentatge de les llengües tinguin un enfocament significatiu i funcional, a través de la creació de situacions comunicatives que incentivin l'ús de la llengua.

L'aprenentatge d'una llengua requereix de múltiples situacions d'ús funcional de la llengua. Atès que la competència comunicativa lingüística és una competència bàsica, totes les àrees curriculars vetllaran pel seu desenvolupament.

En consonància amb l'enfocament comunicatiu, les quatre habilitats lingüístiques bàsiques es treballaran de manera integrada. La llengua oral i la llengua escrita rebran un tractament integrat i no aïllat. Igualment, es vetllarà perquè l'alumnat participi en una diversitat de dinàmiques grupals (gran grup, petit grup, parelles, treball individual) que faciliti el procés d'aprenentatge de les llengües.

L'adquisició d'una llengua a nivell oral precisa de situacions d'ús de la llengua. Per tal, cal que el professorat vetlli per la creació d'ambients i de situacions reals que requereixin l'ús del català per comunicar-se amb altres parlants. La interacció i participació a nivell oral és doncs imprescindible. En conseqüència, el centre, sempre que sigui possible, intentarà crear contextos d'ús de la llengua oral en petits grups.

L'aprenentatge de la llengua escrita seguirà un enfocament globalitzat, amb una diversitat de mètodes en funció de la seva adequació a cada moment.

Atesa la importància de *les competències de tractament de la informació i d'aprendre a aprendre* com a requisit de l'èxit acadèmic, l'ensenyament de les llengües es concentrarà en el desenvolupament de les estratègies de la llengua oral i la llengua escrita.

Aquesta concepció globalitzada de les llengües serà compartida per tots els cicles i nivells. L'equip de mestres vetllarà per a que aquests principis psicopedagògics formin part dels processos habituals d'ensenyament.

L'atenció a la diversitat és un dels principals reptes del sistema educatiu. En conseqüència, l'organització horària i l'organització del professorat comptarà amb mecanismes d'atenció de la diversitat a nivell de centre: reforços, grups flexibles, desdoblaments, etc. Igualment, per tal de poder atendre la diversitat a l'aula ordinària, el professorat farà servir un seguit de recursos organitzatius a l'aula: grups cooperatius, treball diversificat, racons amb materials diversos, treball en parelles, etc.

Atès que la competència en llengua catalana és un mitjà important d'accés als aprenentatges, el centre vetllarà perquè l'alumnat nouvingut que desconegui aquesta llengua pugui comptar amb les mesures organitzatives i didàctiques que els permetin accelerar el seu procés d'aprenentatge de la llengua.

Per tal de fer efectiu l'objectiu que el nostre alumnat en acabar l'escolarització sigui competent en els dues llengües oficials a Catalunya i donada la realitat lingüística de l'alumnat del centre, majoritàriament castellanoparlant, es continuarà aplicant el programa d'immersió lingüística. En funció d'aquest, totes les àrees s'imparteixen en llengua catalana, a excepció de les àrees de llengua castellana i llengües estrangeres. Igualment, el català s'empra en totes les activitats orals i escrites: les explicacions del professorat, el material didàctic i els llibres de text, els exercicis de l'alumnat i els d'avaluació, etc.

Com a part del programa d'immersió, l'aprenentatge inicial de la lectura i l'escriptura es farà en llengua catalana.

L'adequació del material didàctic al nivell de competència de l'alumnat és fonamental per tal que l'aprenentatge sigui possible. En conseqüència, el centre continuarà adquirint material per tal de poder atendre la diversitat de nivells acadèmics de l'aula ordinària. El llibre de text és una eina més, però en cap cas ha de ser la única ni ha d'establir de manera inflexible el currículum educatiu. Per tant, es prioritzarà l'aprofundiment en el tractament de les estratègies de la llengua oral i escrita per davant del nombre de temes tractats.

Per tal de fer un seguiment del procés d'ensenyament i aprenentatge i poder fer-ne les modificacions adequades, el centre establirà un seguit de proves de la competència lingüística de l'alumnat. Igualment, l'avaluació serà un procés continu.

L'avaluació de l'alumnat serà sempre en funció del punt de partida de l'alumne/a, del seu procés de desenvolupament individual.

2.1.3 El català, llengua vertebradora d'un projecte plurilingüe

El fet que la llengua regular de les activitats del centre sigui el Català es compaginarà amb una actitud d'incentivació del coneixement d'altres llengües i altres realitats sociolingüístiques, tant en l'àmbit de llengües com en totes les àrees curriculars.

Malgrat que *la dimensió plurilingüe* és una competència pròpia de l'àmbit de llengües, tot el centre vetllarà perquè tot l'alumnat desenvolupi una actitud positiva envers la diversitat lingüística i cultural.

El plurilingüisme ha d'afavorir també el coneixement de diferents realitats socials i culturals, i en especial la de l'alumnat procedent de diferents contextos. Per tant, el currículum de les diferents àrees de coneixement adoptarà una perspectiva intercultural sempre que sigui possible.

L'àmbit audiovisual i de tractament de la informació digital són competències bàsiques molt lligades amb la competència comunicativa. Moltes activitats comunicatives parteixen o incorporen la utilització de mitjans audiovisuals.

2.2. LA LLENGUA CASTELLANA

2.2.1 L'aprenentatge / ensenyament de la llengua castellana

L'ensenyament del castellà tindrà garantida la presència adequada en tot el currículum de l'ensenyament, de manera que en acabar l'escolarització tot l'alumnat sigui competent tant a nivell oral com a nivell escrit.

La llengua castellana es començarà a treballar de manera sistemàtica a partir de primer de primària.

El tractament de la llengua castellana seguirà el mateix enfocament comunicatiu, funcional i constructivista que el presentat abans per la llengua catalana. Així, el professorat vetllarà per la creació de contextos d'ús comunicatius de la llengua castellana.

Aquesta creació de contextos i situacions de comunicació reals serà d'especial importància per tal que les estructures lingüístiques comunes presentades en Català puguin ser transferides a la llengua castellana.

2.3. LES LLENGÜES ESTRANGERES

2.3.1 L'aprenentatge / ensenyament de les llengües estrangeres

El centre ha triat la llengua anglesa com a llengua estrangera. Aquesta llengua s'introdueix a nivell oral en el segon curs de cicle infantil (4 anys)

La metodologia d'ensenyament i aprenentatge de la llengua estrangera seguirà també els mateixos principis psicopedagògics presentats abans: l'enfocament comunicatiu – funcional, la concepció constructivista, el tractament integrat de la llengua oral i la llengua escrita, etc.

Tanmateix, atès que per a les llengües estrangeres no existeixen els mateixos contextos d'ús real, caldrà vetllar especialment per la creació de situacions funcionals d'ús d'aquestes llengües. La metodologia de tasques comunicatives i projectes és un enfocament que permet compensar la mancança de contextos d'ús reals.

En les primeres edats resulta especialment important que el tractament de la llengua estrangera sigui molt vivencial, ja que l'alumnat no és capaç de reflexionar de manera sistemàtica sobre els seus usos lingüístics.

En aquest sentit, al Cicle Superior de Primària, es vetllarà per fer servir la llengua anglesa com a llengua de comunicació en algun altre àmbit curricular per tal de millorar significativament la capacitat comunicativa oral en anglès de l'alumnat a través de l'aprenentatge integrat de continguts propis de l'àrea.

2.4. ORGANITZACIÓ I GESTIÓ

2.4.1 Organització dels usos lingüístics

Com ha estat recollit abans, el català, tal i com recull la normativa vigent, serà el vehicle d'expressió habitual en totes les activitats docents i administratives, tant les internes com les de projecció externes del centre. Així, serà la llengua de comunicació habitual amb l'alumnat i amb les famílies, la llengua en què es redactaran els documents del centre, i la llengua de relació habitual amb tota la comunitat educativa i els serveis de suport del centre. Tot i que, en tot moment, per facilitar la comunicació i la comprensió de tota la informació rebuda des de l'escola, sempre que es demani, es facilitarà en llengua castellana.

Igualment, el centre tindrà una participació activa en les activitats culturals que organitzen les diferents entitats culturals de la ciutat per tal d'incentivar l'ús de les llengües.

2.4.2 Plurilingüisme al centre educatiu

L'habilitat d'entendre missatges senzills i de poder-se expressar en diferents llengües sobretot a nivell escrit, és a dir, *la dimensió plurilingüe*, es també un objectiu de l'àmbit de llengües. En conseqüència, el centre vetllarà en la seva programació per l'organització de situacions comunicatives en les diverses llengües d'aprenentatge.

Si bé la comunicació amb les famílies en general es farà en català, en els casos necessaris el centre comptarà amb els serveis de mediació i de traducció lingüística que posa a l'abast l'administració per tal de facilitar l'intercanvi i el vincle amb les famílies.

2.4.3 Alumnat nouvingut

Atès que la competència en llengua catalana resulta fonamental per tal d'accedir als aprenentatges i per la integració social i cultural, el centre facilitarà els mecanismes de reforç necessaris perquè l'alumnat nouvingut aprengui aquesta llengua.

Independentment d'aquests reforços, l'aprenentatge de la competència comunicativa és responsabilitat de totes les àrees del currículum. Per tant, dins de l'aula ordinària, el professorat tindrà en compte estratègies d'atenció a la

diversitat que facilitin aquest objectiu: grups cooperatius, parelles lingüístiques, companys guia, materials adaptats, etc.

2.4.4 Organització dels recursos humans

La distribució dels recursos humans del centre tindrà com a criteri bàsic el desenvolupament de les competències bàsiques de tot l'alumnat. Això pot comportar mesures com grups flexibles, grups de reforç, desdoblaments, racons, tallers, reforços individuals, etc.

Un dels principals recursos humans del centre és el propi alumnat. Per tant, el centre organitzarà situacions de cooperació i d'interacció entre l'alumnat: padrins de lectura, treball cooperatiu, etc.

La formació del professorat del centre tindrà un eix transversal en tots els possibles cursos: el desenvolupament de mesures organitzatives i d'estratègies didàctiques que permetin una millor atenció a la diversitat de l'alumnat.

2.4.5 Organització de la programació curricular

Per tal de vetllar per la coherència del nostre projecte educatiu, i en concret d'aquest projecte lingüístic, el centre disposa de reunions regulars d'equips docents (de cicle, de nivell, etc.).

A través d'aquestes reunions de coordinació, el centre programarà una adequada distribució dels continguts de les llengües per a cadascuna de les seves dimensions que cal treballar en els diferents nivells educatius.

Igualment, les estructures lingüístiques comunes s'han de poder practicar en cadascuna de les llengües d'aprenentatge. Per tant, a través de la coordinació pedagògica el centre vetllarà perquè la distribució i la transferència de les estructures comunes sigui una realitat a les aules.

Les coordinacions de l'equip de docents han de possibilitar també el seguiment acurat del progrés de l'alumnat. A través d'aquest seguiment regular, el centre adoptarà els mecanismes i les estratègies d'atenció a la diversitat més adequats.

2.4.6 Biblioteca escolar

Per desenvolupar l'adquisició de totes les llengües del centre, l'alumnat ha de comptar amb els recursos bibliogràfics, audiovisuals i digitals adequats. La biblioteca escolar es un centre de dinamització de moltes activitats que possibiliten l'assoliment d'aquestes mateixes.

A més de ser un espai de dinamització dels projectes d'aprenentatge, la biblioteca de centre és també un eix fonamental per tal de fer efectiu un pla de foment de la lectura. Com a part del currículum, cada alumne/a ha de dedicar un mínim de mitja hora diària a la lectura, ja sigui a través d'activitats específiques de lectura, ja sigui a través del treball curricular de les diferents àrees. En aquesta línia, la lectura, com a part de la competència comunicativa, és una responsabilitat de totes les àrees curriculars.

El centre organitzarà espais dins i fora de l'horari lectiu per promoure l'ús i el préstec del banc de recursos de la biblioteca escolar. Així mateix, s'assegurarà que els alumnes puguin trobar materials en qualsevol de les llengües d'aprenentatge del centre.

2.4.7 Projecció del centre

Les activitats i els materials de projecció externa del centre es faran de manera regular en la llengua catalana, segons els marc normatiu vigent.

Per tal que les activitats d'aprenentatge de les llengües parteixin de contextos significatius i funcionals, el centre vetllarà perquè els projectes de treball i les tasques d'aprenentatge tinguin un lligam amb la realitat exterior.

Com a part d'una comunitat social, el centre realitzarà també activitats de projecció externa que permetin conèixer amb major detall el nostre projecte

educatiu. Per fer això, es podran fer servir diferents eines de comunicació: exposicions, webs, portes obertes, etc.

3. CONCRECIÓ OPERATIVA DEL PROJECTE

El projecte lingüístic forma part del Projecte Educatiu del Centre i representa una declaració dels criteris generals adoptats per la nostra comunitat educativa pel que fa referència al tractament de les llengües del centre.

Com a document marc que és, cal que la seva concreció es faci operativa a través d'altres documents del centre, en concret el Desenvolupament Curricular, les Programacions d'Aula, i les Programacions Anuals del Centre.

Molts dels criteris que hem recollit en aquest document ja s'han traduït en actuacions concretes al centre i representen per tant una realitat del nostre centre. Tanmateix, any rera any, cal continuar treballant per tal de fer efectiu el desenvolupament de les competències bàsiques de tot l'alumnat.